

בנין ועקב

על פרשת השבוע

התורה היא חיינו ואורך ימינו ונותנת לנו חיות לנצח נצחים

שלנו בעולם הזה הוא ממזון גשמי, משא"כ המלאכים וכל הנבראים העליונים, חיותם הוא ממזון רוחני ודק, כמו שנאמר (תהלים עח, כה) **לחם אבירים אכל איש**, ואמרו חז"ל (יומא עה:), זהו לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו.

**הנשמה לאחר צאתה מן הגוף
אין לה חיות וקיום רק על ידי
התורה שהיא נצחית**

וכמו כן הנשמה בצאתה מגוף החומרי, שוב אין חיותה ממזון גשמי, רק ממזון רוחני. כי המזון הגשמי, הוא רק בעולם הגבול תחת הזמן, דאף אם המזון הוא טוב מאוד מ"מ לא יזון את האדם רק לזמן קצר יום או יומים ומעט יותר, אבל לעולם בודאי לא. ואילו הנשמה לאחר צאתה מהגוף, הלא היא דבר נצחית בעולם הבא, ולכן צריך שמעתה יהיה גם מזונה ענין דק רוחני נצחי.

ולכך הקדוש ברוך הוא ברוב חמלתו נתן לנו התורה הקדושה שהיא גם כן נצחית, והוא מין תענוג רוחני, על דרך מה שאמרו

בפרשתן (יח, ד-ה) **כתיב, את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם. ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'.** ופירש"י, **וחי בהם** - לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת. וכן משמע בתרגום אונקלוס, שתרגם מה שנאמר **וחי בהם** - ייחי בהון בחיי עלמא.

ועל פי זה מבאר מרן הכהן הגדול מאחיו בעל החפץ חיים זצוק"ל בהקדמתו לספרו 'משנה ברורה' פסוק זה, בדרך נפלא. דהנה כל הנבראים שבכל העולמות, צריכים לקבל השפעת השי"ת, וזהו המחיה אותם, כמו שנאמר (נחמיה ט, ו), **אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם, ואתה מחיה את כולם.** והיינו שהשי"ת נותן השפעה לכל נברא ונברא שבכל העולמות כולם, הן בעליונים והן בתחתונים, ומכאן זה יש חיות לכל הנבראים.

אמנם יש חילוק באופן ההשפעה בין מה שמקבלים הנבראים העליונים, לבין מה שמקבלים הנבראים התחתונים. כי החיות

ומשפטי, תוכלו להמשיך ולהתקיים בעולם הבא לנצח, כי יהיה שם להנשמה מזון רוחני ותמידי, על ידי שמירת ולימוד התורה בעולם הזה.

ובחרת בחיים

ומבאר החפץ חיים, דזהו מה שנאמר בפרשת נצבים (דברים ל, טו-יט), **ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וגו', ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך.** והיינו, שעל ידי שבחרים בדרך הטוב, בדרך התורה, בזה גופא בוחרים גם בחיים, לחיות חיים נצחיים, על ידי שיהיה לו מזון רוחני לנצח. משא"כ מי שבחר בדרך הרע, ממילא הוא בוחר ח"ו במוות לעולם הבא, כי לא יהיה לו מזון רוחני בעולם הבא שיוכל להתקיים בה לנצח נצחים.* וזהו מה שאומרים בברכת אהבת עולם, **כי הם חיינו ואורך ימינו**, התורה היא סם חיים כפשוטו, כי היא נותנת לנו חיים ואורך ימים לנצח בעולם הבא. ע"כ מהחפץ חיים.

ויתכן לומר שלכן תיכף ומיד לאחר

חז"ל (ברכות יז.), העולם הבא אין בו אכילה ושתייה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, והוא העידון הגדול מכל העידונים שבעולם שיכולים להימצא, והוא המחיה אותנו לנצח.

וזהו מה שאנו אומרים בברכת התורה, **וחיי עולם נטע בתוכנו**, היינו שהקב"ה נטע בתוכנו - בתוך כלל ישראל, נטיעה שנוכל לחיות בה לעולם, כי התורה היא עבור הנפש כמו עץ החיים שבגן עדן, שהאוכל מפריה היה חי חיי הנצח. משא"כ בעובדי כוכבים לא יוכל לחיות הנפש שלהם רק בעודה מחוברת לגוף ע"י מזון הגוף, משא"כ אחר כך כשאין לה עוד מזון שתחייה את נפשם, הם מוכרחים להיות כלה מן העולם הבא.

ועפ"י כל זה מבאר החפץ חיים את הפסוק בפרשתן, **ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם**, ופירשו התרגום אונקלוס ורש"י, **וחי בהם בחיי עלמא, לעולם הבא.** וכוונת הפסוק כך הוא, דדוקא על ידי שמירת חוקותי

א. מסופר על מרן החפץ חיים, שאחד סיפר לו בהתפעלות, ששמע שאחד מכר את כל חלקו בעולם הבא בשביל לעשות טובה ליהודי, והוא ממש התפעל מהמסירות נפש של היהודי הזה. אמר לו החפץ חיים, אצלי הוא חידוש יותר גדול שיהודי יהיה מוכן למכור חלק מהעולם הזה שלו, וכי איזה איש מוכן למכור את ידו בשביל יהודי אחר, שהוא ישאר ח"ו בלי היד שלו כל ימיו בשביל לעשות טובה ליהודי אחר.

בדרך כלל אצל רוב האנשים מי שמוכן למכור את חלקו בעולם הבא, זה נובע מזה שהוא לא חי עם האמונה באופן מוחשי שיש לו באמת חלק בעולם הבא, וזה יועיל לו שיוכל לחיות לנצח נצחים, ולכן הוא מוכן למכור את זה. משא"כ מי שחי עם האמונה בחלקו בעולם הבא, הוא מעדיף יותר למכור חלק מהגוף שיש לו בעולם הזה, מלמכור חלקו בעולם הבא, כי הגוף בעולם הזה יש לו רק לזמן מושאל, משא"כ חלקו בעולם הבא הוא נצחיות.

אמנם ידוע שהיו צדיקים שבכל זאת הסכימו למכור חלקם לעולם הבא בשביל לעשות טובה ליהודי אחר, כי הם היו מוכנים למסור את כל גופם ונפשם וכל חלקם בעולם הזה ובעולם הבא עבור עשיית טובות לבני ישראל.

הזה. כי מה כבר יהיה לו מכל הרחבתו וכבוד עשרו בעולם הזה, הרי הוא רק עולם עובר וחולף, וכחלום יעוף, ובעיקר צריכים להשקיע עד מאד עבור העולם הבא שהוא לנצח נצחים, שיהיה לו שם מזון רוחני לרוב, כדי שיוכל להתענג על ה', ולזכות לשכר גדול ונצחי.

וזהו כוונת המשנה, **הוי ממעט בעסק הגשמי**, כי לא תרוויח מזה רק עבור שנים מועטות העוברים וחולפים כצל עובר. רק **ועסק בעיקר בתורה**, כי **ואם עמלת בתורה, יש לו שכר הרבה ליתן לך** בעולם הבא, וכך תוכל להתקיים ולחיות שם חיים נצחיים.

משא"כ אם תעשה להיפך, שתמעט בעסק התורה, ותרבה בעסקים הגשמיים, אכן עתה בעולם הזה יהיה לך אולי הרבה מזון וממון, אך בעולם הבא כביכול לא יהיה לו שכר הרבה ליתן לך, כיון שלא הכנת עבורך מזון רוחני בשפע, רק בדוחק גדול. ולכן אני אומר לך, **ובחרת בחיים - בחיים של תורה בעולם הזה, למען תחיה בהרחבה בעולם הבא**, כי על ידי התורה יהיה לך מזון רוחני בשפע שתוכל להתקיים על ידה בעולם הבא לנצח נצחים.

וזהו גם הכוונה בפסוק בפרשתן, **ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם**, יש לכם להשקיע עד מאד בשמירת ועשיית חוקי ומשפטי התורה, כי רק על ידי זה תוכלו לחיות ולהתקיים לעולם הבא, שהוא **'חיי עלמא'**, כמו שפירשו רש"י והתרגום.

שמסיימים ברכת אלקי נשמה בתיבות **'המחזיר נשמות לפגרים מתים'**, אומרים ברכת התורה **'לעסוק בדברי תורה'**. כדי לרמז בזה, שאילולי התורה הקדושה, אנו נחשבים כפגרים מתים רח"ל, מאחר שאין לנו סם חיים, שיתן לנו חיות נצחית בעולם הבא.

אם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך

והנה על פי דברי החפץ חיים, מובן מאד מה ששנינו (אבות פ"ד משנה י'), **רבי מאיר אומר, הוי ממעט בעסק ועסק בתורה, ואם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך**. דהנה לכל אדם יש בחירה חופשית, אם להרבות בעסקי עולם הזה כל ימיו, כדי להגדיל עוד ועוד הונו ורכושו וכבוד עשרו, וממילא למעט בעסק התורה. או להיפך, להרבות בעסק התורה כל ימיו, ולא יתעסק בעניני העולם הזה רק במה שהוא הכרחי עבורו כדי קיומו.

והיות שיש לכל אדם בחירה חופשית בזה, ממילא יש להרבה אנשים נסיון גדול בזה, כי האדם משתוקק לחיות בהרחבה גדולה ואפילו להיות כאחד העשירים, ואין לבו נוטה כלל לחיות חיי דחקות וצער.

אמנם כשהאדם משיג שרק על ידי עסק התורה, יוכל להתקיים ולחיות בעולם הבא לנצח נצחים, זה גורם לו שיבחור בחיים של תורה, ולמעט בעסקי עולם

לחיות על קידוש ה'

יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העולם הבא

דבר זה גורם לו שלא ירצה למות כבר עתה ולזכות לעולם הבא, כי עדיין לא הכין עבורו מספיק צידה לדרך, ואדרבה, הוא רוצה ומשתוקק לחיות עוד ועוד, כדי שיהיה לו עוד ועוד תורה ומצוות, ויתרבה שכרו מאד בעולם הבא, וכך יוכל להתקיים ולחיות שם לנצח נצחים.

מעלתם הגדולה של הרוגי לוד

והגם שאמרו **בגמרא** (ב"ב י:), הרוגי לוד אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן. ולפי"ז לכאורה כן שייך סברא לומר, שהאדם ישתוקק למסור נפשו להשי"ת בפועל, בבחינת **'שימות בהם'**, כדי שיזכה בעולם הבא לשכר הגדול והנורא - אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן.

אך כבר איתא הביאור בזה, למה אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, דהנה הכלל הוא שיש משפיע ויש מקבל, המשפיע אינו יכול להשפיע רק כפי השפעת המוגבל שיש לו, וכל שכן שהמקבל אינו יכול לקבל רק כפי כמה שהכלי המוגבל שיש לו יכול להחזיק, ולא יותר מזה.

ואפילו אם המשפיע יש לו שפע בלי גבול וסוף, ורוצה ומשתוקק להשפיע עד בלי די, מ"מ אם המקבל יש לו כלי מוגבל, אינו יכול בשום אופן לקבל שפע בלי סוף מהמשפיע, מאחר שאין לו כלי קיבול ראוי,

אמנם **הרשב"ם** מבאר את הפסוק כפשוטו, **וחי בהם - בעולם הזה**. וכן מבאר מרן **החתם סופר** (תורת משה ויקרא יח, ג), דכך הוא כוונת הפסוק, **'ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם'**, וזה יגרום **'וחי בהם'** שתתקבל לחיות חיי עוה"ז, ולא תבקשו קורת רוח של עוה"ב, שהרי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא (אבות פ"ג מ"ז).

וזהו מה שדרשו חז"ל (יומא פה:): על פסוק זה, **וחי בהם - ולא שימות בהם**. היינו שיש לאדם להיות חפץ בחיים, ולא יהיה יושב ומצפה מתי ימות, כדי שכבר יוכל לזכות לשעה אחת של תענוג וקורת רוח בעולם הבא, כי הרי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא.

ובאמת אפשר לומר ששני הפירושים הולכים ביחד, כשהאדם משיג, שדוקא על ידי לימוד התורה ושמירת המצוות, יהיה לו מזון רוחני וקיום בעולם הבא, וככל שירבה עוד ועוד בלימוד התורה ושמירת המצוות, **יש לו שכר הרבה ליתן לך**, ויוכל לחיות ולהתקיים שם בהרחבה גדולה לנצח נצחים.

ואין לו היכולת לקבל רק כפי מה שכלי המוגבל שלו מחזיק.

ולכן אנו בעולם הזה, אין אנו יכולים לקבל שפע מהשי"ת בלי גבול, הגם שהשי"ת שהוא המשפיע לנו, יש לו השפעות מרובות מאד בלי שום גבול ובלי שום סוף, אך סוף סוף כיון שאנחנו נמצאים בעולם הזה שהוא עולם מוגבל, ממילא אין לנו כלים לקבל רק כפי הגבולות של העולם הזה, ולכן אין אנו יכולים לקבל שפע מהשי"ת בלי סוף וגבול.

משא"כ הרוגי לוד, וכל מי שמקדש שם השי"ת ומוכן להיהרג על קידוש ה', מגלה דעת בזה, שהוא לא מוגבל בשום גבול של העולם הזה, לית ליה מגרמיה כלום, רק הוא מוכן להפקיר את עצמו ואת חייו למען השי"ת, ולכן הוא זוכה לקבל שפע מהשי"ת בלי גבול ובלי סוף, כי כביכול הוא נכלל בה"אין סוף" של השי"ת, ולכן אין כל בריה יכול לעמוד במחיצתו.

יש לקיים את המצוות גם בלי ידיעת טעמם

והנה בחינה זו יכול האדם לעשות גם בחיים חיותו, שיהיה בבחינת **עבד ה'**, בטל ומבוטל לגמרי להשי"ת לעשות רצונו, וממילא יזכה גם הוא לקבל השפעות מהשי"ת באופן של "אין סוף", כי גם הוא נכלל כביכול בהאין סוף של השי"ת, מאחר שהוא בבחינת 'עבד', וכל מה שקנה עבד קנה רבו.

ומהו ההגדרה של **עבד ה'**, כשהאדם עושה כל מצוות התורה בביטול גמור, למרות

שאינו יודע ומשיג כלל טעמי המצוות. כמו שכתב הרה"ק הקדושת לוי זצוק"ל על הפסוק בפרשתו, **'את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו'**, שחוקות הם המצוות שאין להם טעם, ואילו המשפטים הם המצוות שיש להם טעם.

והנה כשאדם עושה ומקיים גם המצוות שאין להם טעם, הוא מזדכך בזה גופא, שיוכל להשיג ולהבין כראוי המצוות שיש להם טעם. משא"כ חס ושלום האדם שאינו רוצה לעשות המצוות שהם חוקים, מפני שאינו יודע טעמם, אזי אין לו שכל כלל להבין אפילו המצוות שיש להם טעם. וזהו **'את חוקותי תשמרו'**, כשתעשה המצוות שהם חוקים שאין להם טעם, אזי יזדכך שכלך להבין המצוות שיש להם טעם לעשות, וזהו **'את משפטי תעשו'** כו'. ע"כ מהקדושת לוי.

לחיות על קידוש ה' הוא מדרגה יותר גדולה מלמות על קידוש ה'

וכשאדם זוכה לקיים בשלימות ובביטול גמור גם המצוות שאין להם טעם, הוא מגלה דעת בזה שהוא **עבד ה'**, שזהו התואר היחיד שהתורה הקדושה כותבת על משה רבינו (דברים לד, ה) **'משה עבד ה'**, כי 'עבד' פירושו שאין לו דיעה עצמית, רק הוא מבטל את כל דעתו ואת כל כולו להשי"ת, ולכן אין נפק"מ אצלו אם הוא מבין טעמי המצוות או לא.

ומאחר שהוא מבטל את כל עצמותו להשי"ת, הוא נחשב אפילו בחיים חיותו בבחינת 'הרוגי לוד', שהרי נתבאר שהטעם שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם,

שבסוף לא נהרג הבית יוסף על קידוש ה', רק מת על מיטתו כדרך כל האדם. וענה לו אביו השר שלום, דהנה כל כוונת הבית יוסף היה, שיזכה לקדש שם שמים בפועל, ועל זה אמר לו המגיד שיזכה לכך, אך לא ידי מיתה על קידוש ה', רק אדרבה, דייקא על ידי שיחיה על קידוש ה', שזה מדריגה יותר גדולה.

כי המת על קידוש ה' יש לו צער רגע אחד, והוא מקדש שם שמים רק רגע אחד, משא"כ מי שחי כל ימיו על קידוש ה', זוכה לקדש שם שמים פעמים רבות, במשך כל ימי חייו, והוא דבר תמידי אצלו. ולכן גם הוא יזכה לקבל השפעות מהשי"ת באופן של אין סוף, ולא יוכל כל בריה לעמוד במחיצתו.

הוא מפני שהם הפקירו וביטלו את כל עצמותם להשי"ת, והיו מוכנים למסור נפשם להשי"ת בפועל ולמות על קידוש ה'. אך באמת גם בחיים חיותו יכול האדם להיות בבחינה זו, לחיות על קידוש ה', בביטול גמור להשי"ת, שבבחינה אחת הוא עוד מעלה יתירה מלמות על קידוש ה'.

וכמו שביאר הרה"ק השר שלום מבעלזא זצוק"ל, הדבר פלא שמצינו בספר מגיד מישרים, שמרן הבית יוסף זצוק"ל מעיד וכותב על עצמו, שהוא ביקש להמגיד שנתגלה אליו מן השמים, שהוא רוצה לזכות למות על קידוש ה', ואכן המגיד מן השמים נתן לו הדרכה שלימה על זה, ואמר לו שיזכה לכך.

ושאל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצוק"ל את אביו השר שלום מבעלזא, איך יתכן

התורה והמצוות הם החיות שלנו

מאחר שהמצוה מכניס עתה חיות לכל אבריו וגידיו. ולכן "העוסק במצוה פטור מן המצוה", כי הרי הוא שקוע עתה כל כולו לגמרי במצוה זו, וממילא איננו מסוגל לעסוק עתה גם במצוה אחרת, הגם שבודאי הוא רוצה ומשתוקק עד מאד לקיים גם המצוה האחרת, אך הוא פשוט לא מסוגל, כי כל אבריו וגידיו מקיימים עתה את המצוה הראשונה.

והנה כשאדם יודע ומשיג באמת שהמצוות הם החיות שלו, כי הם חיינו

והנה יש להבין מהו הכוונה "לחיות על קידוש ה'". ויתכן שהוא על דרך מה שפירשו הספה"ק את הפסוק בפרשתן 'וחי בהם', שהאדם צריך לחיות בהמצוה, ולקיים את המצה מתוך חיות והתלהבות, כמו שכתב הקדושת לוי, "וזהו הרמז 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', שיבין שהמצוות הם החיות שלו".

וכן כתב החידושי הרי"ם, שבשעת עשיית המצוה צריך האדם להיות שקוע לגמרי בהמצוה, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו,

שלנו. ולכן היה "חי" על קידוש ה', ומסר נפשו בפועל ללימוד התורה, ולא היה איכפת לו כלל מה שהוא מכניס עצמו לסכנת מיתה על ידי המלכות, כי אדרבה, דוקא אם הוא לא ילמד, הוא יכנס לסכנת מיתה ממשית, מאחר שלא יהיה לו החיות האמיתי שמקבלים על ידי לימוד התורה הקדושה.

סיכום ושילוב שלשת הפירושים בפסוק 'וחי בהם'

**ולסיכום, יש לנו שלשה פירושים בפסוק
בפרשתו, 'וחי בהם':**

**(א) פירוש החפץ חיים אליבא דרש"י
והתרגום אונקלוס, שעל ידי לימוד התורה
וקיום המצוות, יהיה לו חיות וקיום בעולם
הבא.**

**(ב) פירוש החתם סופר אליבא דהרשב"ם,
שיהיה חפץ בחייו בעולם הזה, כיון שיפה
שעה אחת בתורה ומעשים טובים בעולם
הזה מכל חיי העולם הבא.**

**(ג) פירוש הקדושת לוי ועוד, שידע
שהתורה והמצוות הם החיות שלו, ודייקא
על ידי לימוד התורה וקיום המצוות יהיה
לו חיים אמיתי בעולם הזה.**

וביארנו שבאמת שלשת הפירושים
משתלבים למקשה אחת, כי כשמשיג
שדוקא על ידי לימוד התורה וקיום
המצוות, יהיה לו מזון וחיות בעולם הבא,
ממילא הוא משתוקק לחיות עוד ועוד
בעולם הזה, כדי להכין עבורו יותר ויותר
מזון וחיות ושכר בעולם הבא.

והגם שיש סוג שכר גדול מאד בעולם

כפשוטו, הוא כבר מוצא כל הדרכים איך
לעזוב את כל עסקיו הגשמיים, כדי לקיים
את המצוה, כי מה יש לו מכל עסקיו
ומסחרו ופרנסתו, אם ח"ו אין לו חיות.
ונמצא שהוא "חי על קידוש ה'", שהרי
הוא מוכן לוותר ולמסור את כל לבו ונפשו
ומאודו כדי לקיים מצוות השי"ת.

המסירות נפש של רבי עקיבא ללימוד התורה

וכמו שמסופר בגמרא (ברכות סא:), שפעם
אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו
ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו
לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות רבים
ועוסק בתורה. אמר ליה, עקיבא, אי אתה
מתיירא מפני מלכות.

אמר לו, אמשול לך משל, למה הדבר
דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר,
וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום,
אמר להם, מפני מה אתם בורחים, אמרו
לו, מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם.
אמר להם, רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור
אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם,
אמרו לו, אתה הוא שאומרים עליך פקח
שבחיות, לא פקח אתה, אלא טפש אתה!
ומה במקום חיותנו אנו מתיראין, במקום
מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו,
עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה,
שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימך, כך, אם
אנו הולכים ומבטלים ממנה, על אחת כמה
וכמה. ע"כ.

ורואים מזה שרבי עקיבא הרגיש שהתורה
והמצוות הם ממש כמו המים שהם החיות
של הדגים, כך התורה הקדושה היא החיות

ונפשו ומאודו עבור קיום מצוות ה', שהוא החיות האמיתי שלו, וממילא יחיה תמיד על קידוש ה', ויזכה גם הוא לשכר הגדול של מקדשי ה', שלא יוכל כל בריה לעמוד במחיצתו.

הבא שיכולים לקבלה דייקא על ידי המיתה - על קידוש ה', דאז אין כל בריה יכול לעמוד במחיצתו. אך על שידע באמת שהתורה והמצוות הם החיות שלו, יהיה מוכן למסור כל לבו

על ידי ההשתוקקות לקיום המצוות נחשב כאילו הוא מקיים את כל המצוות בכל רגע ורגע

בכל רגע מתי כבר יגיע זמן המצוה, ואוכל לקיים את המצוה ולקבל חיות על ידה, ולכן תיכף ומיד כשמגיע זמן המצוה, הוא מגיע מיד בזריזות, ותמיד הוא מהעשרה ראשונים.

ועל ידי שהאדם עומד ומשתוקק כל היום לקיים המצוות, בבחינת מתי תבוא לידי ואקיימנה, נחשב לו כאילו הוא מקיים את המצוות בפועל כל היום, אפילו בשעת האכילה והשינה והמסחר.

**כמו שכתב הבאר מים חיים (פרשת צו)
באריכות במתק לשונו:**

כי מי שאוהב את ה' באמת בכל לבבו, ונפשו צמאה ותאבה לעשות נחת רוח לפניו יתברך ולדבקה בו יתברך ולעבדו ולצייתו בכל אשר יצוה עליו, הוא מקיים כל התורה והמצוות בכל רגע ורגע, כי הוא באמת בלבבו מה מאוד היה חושק ורוצה לקיים מצות סוכה ואתרוג וכל המצוות בכל יום ויום ובכל שעה, ושעה ואין שום מניעה מאתו, אדרבה נפשו בחלה בו ועגומה עליו

והנה באמת יש להבין דברי החתם סופר שכתב, שיש לאדם לחפוף יותר בחיי העולם הזה, כיון שיפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא. וקשה, שהרי הרבה שעות של חיי העולם הזה, אינם שעות של תורה ומעשים טובים, רק שעות של אכילה שתיה ושינה וכדומה, ובפרט מי שצריך לעבוד לפרנסתו כדי קיומו, עוברים עליו שעות מרובות עבור עסקי העולם הזה.

ואם כן, הגם שיפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, אך סוף סוף כאן בעולם הזה יש לו רק שעה אחת כזה בכל יום, ואילו בעולם הבא יהיה לו בכל שעה ושעה ובכל רגע ורגע קורת רוח ושכר נצחי, ואם כן למה יחפוף יותר בחיי העולם הזה.

ואפשר לבאר, על פי מה שאבי הגה"צ שליט"א אומר תמיד, שכשרואים אדם שהוא תמיד מה'עשרה ראשונים' בבית המדרש, זה סימן שהוא מאמין ויודע באמת שהמצוה נותנת לו חיות, ולכן הוא מחכה

ויחבוש את חמורו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו, כאדם הרודף אחר אוצר רב ויותר מזה.

ואלקינו ברוך הוא וברוך שמו הרואה ללב ויודע באמיתיות ללב של האיש הלזה כי נפשו עגמה מאוד לקיים מצות בוראו תיכף, וזה עיכובו מפני שחוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידן לעשותן שלא בזמנם, כי אם קץ ומועד קבוע לכל מצוה ומצוה. ודאי ודאי הוא מקובל לפניו, כאילו עשה זה האיש את המצוה זו בפועל ממש תיכף. עכלה"ק.

והשתא אתי שפיר מאד דברי החתם סופר, דבודאי יש לכל אדם להיות חפץ מאד בחיי העולם הזה, למרות שבעל כרחינו במשך שעות רבות מחיי העולם הזה אנו טרודים באכילה שתיה מסחר ושינה וכדומה, אך כיון שבכל רגע יש לנו השתוקקות לקיום המצוות, ממילא נחשב לנו אפילו שעת האכילה והמסחר, כשעה אחת של תורה ומצוות ומעשים טובים בעולם הזה, שהוא יפה יותר מכל חיי העולם הבא.

עד בוא מועד הקבוע לכל מצוה ומצוה לומר מתי יבוא לידי ואקיימנו, והוא לו תוחלת ממושכה המחלת לב עד בוא זמנה.

כמו אדם המצפה להון רב שיגיע לו בזמן הקצוב, והנה הגם שיודע בודאי שיגיע לו הסך הזה לזמן המוגבל, מכל מקום כל יום ויום הוא עליו כמשא כבד, בערב יאמר מי יתן בוקר ובבקר מי יתן ערב למען יעברו הימים ברגע אחת עד בוא תשוקתו וחמדתו לראות האוצר המוכן למענו.

וביותר ויותר הוא דורשי ה' זרע אברהם אוהבו, שמצפים ומתגעגעים בכל השנה לומר מי יתן והיה היום חמשה עשר לחודש השביעי, לקיים בו מצוות ה' סוכה ולולב, וכדומה בכל המצוות.

והנך רואה באברהם אבינו שציוהו ה' להעלות את יצחק בנו לעולה על אחד ההרים, ולא אמר לו שום עת וזמן לזה, והיה יכול להתעכב מעט להשתעשע בתוך כך עם בנו יחידו יום או יומים. ואמנם לרוב החיבה עצומה ואהבה עזה שבער בו לעשות נחת רוח לפניו לקיים מצותו, השכים תיכף למאמרו בבוקר בבוקר,

קיום המצוות עם חיות פרישקייט ושמחה

עם חיות, עם פרישקייט, לא כמצות אנשים מלומדה.

וכן פירש הרה"ק מקוברין זי"ע, וחי בהם ולא שימות בהם, שיש לקיים את המצוות

והנה יש עוד פירוש במה שנאמר בפרשתן 'וחי בהם', ששמעתי מהגה"צ רבי נטע פריינד זצוק"ל, בשם הרה"ק מקאצק זי"ע, שהכוונה בזה שצריכים לקיים את המצוות

לבב, לא ח"ו כמי שכפאו שד, רק בשמחה וברצון הלב.

ועל דרך מה שאמרו **בגמרא** (קידושין לא.), יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם, ויש מטחינו בריחים ומביאו לחיי העולם הבא. **ופירש"י**, יש מאכיל לאביו פסיוני, שהוא עוף חשוב ושמן, מין שליו שירד במדבר, ואעפ"כ אופן קיום מצוה זו טורדו מן העולם, שנענש עליו, מפני שהוא מראה לאביו צרות עין על סעודתו. לעומת זה יש בן שאומר לאביו שיטחון בריחיים שהיא עבודה קשה, ומ"מ זה מביאו לעוה"ב, מפני שהוא מכבדו, בזה שהוא מדבר אליו דברים טובים וניחומים, והמלאכה מטיל עליו בלשון רכה, ומראה לו צורך השעה שאינן יכולין להתפרנס אלא ביגיעה זו.

הטעם שהכהנים אסורים להיכנס לבית המקדש כשהם שתויי יין

ורואים מזה שעיקר השכר והעונש תלוי באיזה אופן קיימו את המצוה, אם מתוך קושי וצרות עין, או מתוך שמחה ורצון וטוב לבב. ועל דרך מה שפירש מרן **החתם סופר**, הטעם שהכהנים אסורים להיות שתויי יין בהיכנסם לבית המקדש, כי היין מביא לידי שמחה, והכהנים צריכים להגיע

עם חיות ושמחה, ולא יהיה עיקר מטרתו כדי שיצא כבר ידי חובתו, וזהו **ולא שימות בהם**, שלא יהיה בבחינת מת - מצוה, שעושה את המצוה עם קרירות כמו המת, רק בחיות והתלהבות ושמחה.

ומצאתי שהדברים כבר כתובים מפורש בשל"ה **הק'** בפרשתן (דרך חיים תוכחת מוסר, ד), וזה לשון קדשו: **'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'.** רומז על כל מה שיעשה האדם, יעשה בזריזות נפלא, זהו **'וחי בהם'**, כלומר, בחיות נמרץ, על דרך שפירש רש"י (ברכות נא.) על ענין עשרה דברים שנאמרו בכוס של ברכה, ואחד מהם **'חי'**, ופירש רש"י ז"ל **'פרישק'** א בלע"ז. והכוונה בכאן כלומר, שיעשה בבריאות ובחיות ובזריזות כל מעשה אשר ציווהו השם יתברך. עכלה"ק².

יש לקיים את המצוות מתוך שמחה של מצוה ובטוב לבב

ויש לנו ללמוד דבר זה ממה שנאמר בתוכחה בפרשת כי תבוא (דברים כח, מז), **תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל**, ורואים מזה שצריכים לקיים את המצוות מתוך שמחה ובטוב

ב. וכן כתב התולדות **יעקב יוסף** (פרשת אמור): **'כי יש הפרש בין צדיק שנקרא 'חי', שעבודתו בזריזות שנקרא פרי"ש, לפירוש רש"י** (ברכות נא. ד"ה חי) בכוס של ברכה טעון ד' דברים, ואחד מהם חי וכו'. מה שאין כן רשע שנקרא מת, שעבודתו ושמושו באבר מת, שאינו מוליד, שעושה התפלה והמצות בעצלות. עכלה"ק. ועיין עוד בתולדות יעקב יוסף (פרשת וישב).

וכן כתב עוד בספרו **צפנת פענח** (פרשת משפטים): **'לזה צריך כח השכלי שמירה בג' דברים נגד כח הדמיון, א' זירוז הנקרא חי, היפך העצלות שנקרא מת, כמו שכתבתי במקום אחר מזה, טעם בשם הרמב"ם** (פיה"מ סוף מכות) **כי בקיום מצוה אחת בשמחה וזירוז, כאילו קיים כל התרי"ג מצות וכו'. כי רשע שנקרא מת מטעם הנ"ל, אין חצי תאותו בידו, אבל הצדיק שנקרא חי על שם הזריזות, שעושה המצוה בשמחה ובזריזות, וכן פירש רש"י** (ברכות נא. ד"ה חי) **בכוס של ברכה חי שקורין פרי"ש.** עכלה"ק.

לידי שמחה מעצם העבודה בבית המקדש, ולא על ידי פעולות חיצוניות של שתיית יין וכדומה.

ועל זה הדרך צריך להיות גם אצל שאר המצוות, שעצם קיום המצוה יביא אותו לידי שמחה, ולא יצטרך לעשות פעולות חיצוניות לבוא לידי השמחה. וזהו 'שמחה - של מצוה', שהמצוה גופא יביאנו לידי שמחה.

שילוב כל ארבעת הפירושים יחד

ובאמת גם פירוש זה בפסוק וחי בהם, משתלב יחד עם שלשת הפירושים הראשונים, כי כשידע שהתורה והמצוות מביאים לו חיים ומזון וקיום לעולם הבא, ושהתורה והמצוות זהו כל החיות שלו בעולם הזה, ושלימוד התורה וקיום המצוות בעולם הזה יפים יותר מכל חיי העולם הבא.

ממילא יתעורר עד מאד לקיים כל המצוות בחיות והתלהבות ושמחה עצומה, כיון שהוא רוכש עתה לעצמו חיות בעולם הזה ובעולם הבא, והוא המאושר הגדול ביותר מכל הנבראים, כיון שיפה לו שעה זו יותר מכל חיי העולם הבא, היש לך שמחה גדולה מזו.

משל ונמשל נפלא להלהיב לב האדם לקיום המצוות בזריזות ובשמחה עצומה

ומן הראוי לסיים מאמרנו זה עם משל נפלא שכתב הבאר מים חיים (פרשת משפטים) במתק לשונו, לבאר באיזה זריזות ושמחה עצומה יש לנו לקיים התורה והמצוות. וכך לשונו הקדוש:

בדרך המשל, אם היה עומד לפני מלך בשר ודם, והמלך יצווהו לעשות לו איזה שירות להושיט לו איזה דבר וכדומה, האם יצויר גודל זה החשק והזירוז והאהבה הצמודה והתאוה שיבער בלב איש הלזה לשרת את המלך בכזה, וכמה וכמה יתאוה ויחשוק בכל לבב שיצוהו המלך לעשות לו עוד איזה שירות.

וכאשר יצווהו, הלא כארי יתגבר וירדוף יותר מכוחו ברב הזירוז והשמחה, עד שאם ישאלנו אדם איזה דבר לא יעננו, ואם ידבר אליו לא ישמע לו, כי הוא וכל כוחי גופו ומחשבתו וכל אבריו וגידיו, מצומדים וחשוקים בחמדה הזו להביא למלך את אשר צווהו בזריזות רב, יפה שעה אחת קודם, בכדי שיהנה המלך מאתו רגע קודם.

וכשיביא הדבר לפני המלך, ודאי לא ישליך לפניו תיכף הדבר ההוא אשר שלחו אחריו, כי אם יבוא אצלו ויעמוד במורא ובושה והכנעה ובאהבה ושמחה, ויניח הדבר הזה לפניו באימה ופחד ורעדה בפניו, והשמחה קשורה וצמודה בלבו שזכה לעשות שירות זה להמלך. וזה הוא אפילו שירות מה.

ומכל שכן בשירות שיודע שהמלך נהנה מאוד מזה, כמו איזה דבר מאכל או משקה טוב שאינו עתה לפניו והוא מתאוה לזה, ואינו רוצה להשתמש בזה במשרתים ויועצים העומדים לפניו לאיזה טעם, או אפשר שהם אינם מכירים דבר קטן כזה והוא איש כפרי יודע ומכיר בדבר הזה, והמלך מתאוה וחושק מאוד לזה.

ועתה כשבא זה לפניו אומר לו, בני עשה לי נחת רוח והבא לי את זה משם להנאני,

כי אני מתאוה ומשתוקק לזה, מה יכלה נפש האדם הלז בכל מאמצי כוחו ומיצוי דמו, לרדוף בהרים וגבעות על הסלעים ועל האבנים, ואם יגוף את רגלו לא ירגיש כלל, ולא יעכבנו ולא יעצרנו גשם ושלג מלהשיג זאת בנפשו ממש, ולהביאו לפני המלך במורא ובושה והכנעה, רק שבלבו יוגדל השמחה לאין קץ, שזכה להנהות את המלך משלו.

והנמשל מובן מאליו, כי הלא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא המלך הגדול הגבור והנורא עומד תמיד על האדם ורואה במעשיו, והוא מצווה על האדם באהבה ובחיבה, בני עשה מצוותי שיהיה לי לנחת רוח כאשר תעשה מצוותי בדברים האלה שלמטה, מן עורת בהמה טהורה פרשיות התפילין, ומצמר רחלים לבישת הטלית, ומעצי הדס ולולב וכדומה.

כי משרתי עליון מלאכי מעלה אינם מכירים בדברים האלה לרב מעלתם, ואנחנו שוכני בתי חומר יודעים ומכירים בדברים האלה הגדילים בארץ על מים רבים, והוא מתאוה לעשות מצוות בדברים האלה, בכדי שתמלא הארץ דעה את ה' וידע כל פעול כי הוא פועלו ויבין כל יציר כי הוא יוצרו והוא לו תענוג ונחת רוח.

הלא כל כוחי הגוף והנשמה שבאדם, עם כל מצוי דם נפשו, אינם כדאים להתקיים כלל רגע אחת, רק לרדוף כקורא בהרים לעשות מצוות הללו בכלות נפש ממש, למען עשות לו נחת רוח בדברים האלה, והכל באימה וביראה כי הוא עומד לפנינו ורואה במעשינו, ואך בלב יגדל השמחה

והחדוה ואהבה לאין קץ, שזכה לעשות שליחות שמו יתברך לעשות לו נחת רוח.

הלא אם ישים האדם את דברים האלה על לבבו, ודאי לא ינוח ולא ישקוט ולא יקח לו מאכל לפיו ושינה לעיניו, רק לרדוף להשיג חלק מצוה אחת ממצוותיו יתברך שמו, באהבה ושמחה רבה לאין קץ ממש. וכאשר יקום, יחלה נפשו בו ממש להמתין בתוחלת ממושכה מחלת לב עד עת הגיע זמן קריאת שמע ציצית ותפילין, בכדי לקיים מצוותיו אשר צונו באהבה, שלא על מנת לקבל פרס בשום צד.

אף שבודאי לא יקופח שכרינו, ונירש טובה וברכה בעד המצוות לאין קץ, מכל מקום מי גבר יחיה ויתן לב על זה, וכי יש יותר טובה וברכה ממה שאנחנו עושים לו נחת רוח בעבודתינו יותר מכל מלאכי מעלה, האם אינו ראוי למסור לו נפשינו ורוחינו ונשמותינו באהבה קודם כל מצוה בעד מה שצונו לעשות מצוותיו יתברך. עכלה"ק.

והדברים קילורין לעינים, ומלהיבים לב לומדיהם לקיום המצוות מתוך אהבה וחיבה יתירה, בזריזות ופרישקייט - **וחי בהם**, ובשמחה עצומה ובטוב לבב.

יעזור השי"ת, שאכן נזכה להשיג שהתורה הוא חיינו ואורך ימינו, ונזכה להיות עבדי ה' באמת, בטלים ומבוטלים להשי"ת, ולקיים את המצוות מתוך חשק ושמחה עצומה, ומתוך זריזות וחיות והתלהבות, ועי"ז נזכה למזון רוחני בהרחבה גדולה בחיים הנצחיים בעולם הבא, כן יהי רצון אמנ.